

Helsinkiški bilten

HELSINŠKI ODBOR
ZA LJUDSKA PRAVA U SRBIJI
Rige od Fere 20, Beograd;
tel. 011/3032-408; fax. 2639-437;
e-mail: office@helsinki.org.rs
http://www.helsinki.org.rs

BR.73 // JANUAR 2011

VANREDNI PARLAMENTARNI IZBORI NA KOSOVU

Velika izlaznost Srba na izbore u decembru 2010. i politička volja da učestvuju u radu kosovskih institucija ukazuje na suštinsku promenu u srpskom biračkom telu koja je rezultat političkog sazrevanja unutar same srpske zajednice u poslednjih deset godina. Tokom izborne kampanje predstavnici srpske zajednice su se okrenuli od pitanja bezbednosti kao primarnog ka ekonomskim pitanjima, zapošljavanju, izgradnji infrastrukture. Centralna tema građana srpskog porekla koji su zagovarali izlazak na izbore bila su praktična pitanja koja unapređuju uslove za život i rad, dok su se zagovornici bojkota na severu Kosova, kao i tokom cele protekle decenije, okupili oko osporavanja državnosti Kosova.

Vanredni izbori na Kosovu održani su u novim okolnostima za srpsku zajednicu. U tom smislu dva ključna događaja su: odluka Međunarodnog suda pravde u kojoj se kaže da kosovska Deklaracija o nezavisnosti ne predstavlja kršenje međunarodnog prava i usvajanje rezolucije o Kosovu koja je usklađena sa Evropskom unijom. Iako je stav zvaničnog Beograda i dalje dvosmislen prema Kosovu, pre svega njegovom severnom delu koje je praktično pod kontrolom Srba, odluka međunarodnog suda je bitno uticala na izvesno omekšavanje stava zvaničnog Beograda prema integraciji Srba u kosovsko društvo.

Ponašanje Vlade i predsednika Srbije u predizbornoj kampanji i njihov nejasan i neeksplicitan stav prema izlasku na izbore¹ imalo je dvostruki uticaj. S jedne strane bio je podrška Srbima koji su se odlučili za izlazak, ali i one na severu Kosova učvrstila u stavu da na izbore ne izađu. I ovi izbori time su potvrdili veliki uticaj Vlade Srbije na srpsku zajednicu i njeno oslanjanje na Beograd bez obzira na to ko je na vlasti. Ono što je novo, i što potvrđuje trend u odnosu na poslednje lokalne izbore održane u novembru 2009. godine jeste da se značajan deo srpskog biračkog tela sve više osamostaljuje u odnosu na Beograd.

Kao jedina srpska politička snaga koja je pokazala veću političku samostalnost u odnosu na

¹ Dan uoči poslednjeg roka za predaju lista Vlada Srbije je saopštila svoj stav povodom izlaska Srba na izbore navodeći da se nisu stekli uslovi da bi mogla da pozove srpsko stanovništvo na Kosovu da na njih izađu. "Vlada Srbije smatra da je neophodno da se putem dijaloga između Beograda i Prištine što pre dode do održivog i trajnog rešenja za pitanje Kosova i Metohije koje će biti prihvatljivo za obe strane i koje će dovesti do istorijskog pomirenja srpskog i albanskog naroda i obezbediti trajni mir, kao i evropsku perspektivu celog regiona," navodi se u Vladinom saopštenju. (Politika, 11. Novembar 2011.) Predsednik Srbije Boris Tadić nije se posebno izjašnjavao o kosovskim izborima rekavši u više navrata da se njegov stav podudara sa odlukom Vlade Srbije.

Beograd I koja u kampanji nije pominjala da zavisi od Beograda jeste Samostalna liberalna stranka² koja je ubedljivo osvojila pobjedu unutar srpskog biračkog tela. Liberali su ujedno I najmlađa politička stranka koja okuplja kosovske Srbe.

Kada je reč o tumačenju Vladinog stava koji govori u korist izlaska Srba na izbore jeste da "ona neće sprovesti represije prema učesnicima na izborima za parlament Kosova". Državni sekretar u Ministarstvu za Kosovo i Metohiju Oliver Ivanović koji je sam prethodnih godina učestvovao u političkom životu Kosova i dobro je upoznat i sa uticajem Beograda na kosovske Srbe obećao je da "zvanični Beograd neće sprovesti represiju prema onim državljanima Srbije koji budu odlučili da se kandiduju za izbore na Kosovu"³. Mere represije su pre svega u ekonomskoj sferi i odnose se na ukidanje dodatnih prihoda koja stižu iz Srbije, gubitak radnih mesta u paralelnim strukturama i razna socijalna davanja.

Neeksplicitno saopštenje Vlade Srbije otvorilo je prostor i da se čuju različite izjave funkcionera Vlade i partija na vlasti, među kojima i one kojima se Srbi jasno pozivaju da izađu na glasanje i kandiduju svoje predstavnike, a da pri tome ne bude nikakvih partijskih sukoba ili destabilizacije unutar Vlade povodom kosovskih izbora. Na izbore je pre svih pozvao (još krajem oktobra) predsednik političkog saveta vladajuće Demokratske stranke i poslanik u Skupštini Srbije Dragoljub Mićunović.

On je ocenio da dosadašnja politika bojkota kosovskih izbora nije dala nikakve rezultate, jer su Srbi posle izbora uvek ostajali u getu, pravno nezaštićeni i bez ikakvog uticaja u

2 Prema podacima Samostalne liberalne stranke od oko 55 hiljada birača u srpskim sredinama izašlo je oko 21 hiljada birača. Za ovu stranku glasalo je oko 13.000, odnosno 62 odsto birača. UPOREDITI PODATKE U POVELJI

3 Blic, 11. novembar 2010.

institucijama."Ne verujem da su time na bilo koji način pomogli ostajanju Kosova u sastavu Srbije ili da su omeli one koji su priznali nezavisnost. Ne znam da li će Vlada Srbije sada zauzimati stav i kakav će on biti, ali se nadam da će se u svakom slučaju voditi racionalnim a ne emotivnim razlozima"⁴, rekao je Mićunović.

Osim Mićunovića, iskorak je napravila i predsednica Skupštine Srbije i visoki funkcioner Socijalističke partije Srbije Slavica Đukić Dejanović stavljajući naglasak na to da kosovski Srbi sami treba da donose odluke. Ona je izjavila novinarima da Vlada Srbije i država treba da "daju sugestiju" građanima na Kosovu, ali da "oni treba da preuzmu odgovornost za svoj život i da sami donesu odluku, s obzirom da oni najbolje znaju šta je za njih dobro"⁵.

Funkcioner Socijalističke partije Srbije i zamenik Odbora za Kosovo i Metohiju u Skupštini Srbije Dejan Radenković takođe smatra da je za kosovske Srbe najbolje da imaju svoje legitimne političke predstavnike kako bi mogli da ostvare svoje interese i na taj način obezbede bolji život. "Poziv kosovskim Srbima da izađu na izbore ne znači nikako priznanje samoproglashene državnosti Kosova. Trebalo bi odvojiti diplomatske napore za očuvanje teritorijalnog integriteta Republike Srbije od života Srba na KiM, u

4 Blic, 31. Oktobar 2010. U istom tekstu Mićunović je ocenio da je "krajnje vreme" da se prestane eksploatisanje kosovskog pitanja za dnevopolitičke potrebe. "Činjenica je da mi na Kosovu nemamo vlast, niti tamo kontrolišemo situaciju, te to kakav će biti njegov konačan status neće zavisiti od toga da li ćemo i kada upotrebljavati koji termin: južna srpska pokrajina, teritorija pod privremenom upravom Prištine, sused... To je poigravanje s virtuelnom stvarnošću kojim se, u stvari, pokušava osporiti sam proces pridruživanja Srbije Evropskoj uniji", rekao je Mićunović. Prema njegovim rečima, pitanje priznavanja nezavisnosti Kosova neće biti jedan od uslova za ulazak Srbije u EU, ali će jedan od preuslova svakako biti normalizacija odnosa sa Prištinom. "Između ostalog, mislim da nam neće biti dozvoljeno da blokiramo put Kosova ka EU", kazao je Mićunović.

5 Danas, 11. Novembar 2011.

smislu da oni ne bi smeli da trpe posledice te borbe i da imaju lošije uslove života”⁶, reči su Radenkovića.

Srpski pokret obnove koje drži jedno Ministarstvo u Vladi pozvao je Srbe da izađu na izbore, a prema tvrdnjama Rade Trajković, pojedini vladini funkcioneri aktivno su učestvovali u predizbornoj kampanji⁷.

U učešću u političkom životu Kosova tj. na izborima, Srbi su bili motivisani životnim pitanjima.

Potpredsednik Opštine Peć za srpsku zajednicu Drenko Todorović i predstavnik Samostalne liberalne stranke tvrdi da nema više međunacionalnih svađa da sada svi misle samo na ekonomiju, infrastrukturu, put, posao. “Kad ljudi nađu posao niko više neće pričati o statusu”. “Ne možemo mi kao jedno selo da se bavimo rešavanjem statusa. Dođu novinari iz Beograda u selo i pitaju o statusu. Šta mene u mom selu briga za status. Samo truju narod. Nama su najveći problemi posao i izgradnja infrastrukture”, kaže potpredsednik opštine Peć.

Jedan od lidera Jedinственe srpske liste Rada Trajković slično govori: “Srbi bi u Parlamentu mogli da utiču na te zakonske akte, da ubace elemente zaštite Srba (...) Ako ostanemo izvan svega, ti će se zakoni svakako usvajati a nećete čuti da je neko protiv. Suština opstanka Srba na Kosovu jeste u obrazovanju, zdravstvu, a

6 Danas, 2. Novembar 2010.

7 Rada Trajković: “S obzirom na to da delovi Vlade vrlo aktivno učestvuju u kampanji za izlazak Srba na izbore, a da se Vlada ne rastura zbog toga, znači da ipak postoji fleksibilnost Vlade i da neće kažnjavati one koji će podržati izlazak Srba. Ne mislim samo na SPO. Postoje i drugi delovi Vlade koji nam daju podršku, ali ne javno”. (...) postoje ljudi u vlasti koji misle da je naš izlazak na izbore pametno rešenje. Normalno da zbog okolnosti unutar kojih moraju da se kreću ne mogu to decido da kažu. S druge strane i opozicioni LDP je vrlo aktivan u podršci”. Politika, 11. Novembar 2011.

Ahtisarijev plan garantuje institucionalne veze sa Beogradom.”⁸

Za bojkot izbora u Srbiji zalagali su se otvoreno Srpska radikalna stranka, Srpska napredna stranka i Demokratska stranka Srbije. Na Kosovu, bojkot su aktivno zagovarali politički akteri u regionu Kosovske Mitrovice, pre svega okupljeni oko zajednice srpskih opština. Glavna poruka aktera koji su bojkotovali izbore na severu Kosova odnosila se pre svega na bezbednost i “nepostojanje slobode govora, kretanja i povratka raseljenih”⁹.

IMPLIKACIJE BOJKOTA IZBORA NA SEVERU KOSOVA

Najveći izazov kosovskih izbora koji se tiče srpske zajednice i ima uticaja na bezbednost, integraciju i razvoj regiona, jeste neizlazak Srba na izbore u regionu Kosovske Mitrovice, odnosno kontinuitet u bojkotu kosovskih institucija. Ovaj deo Kosova je glavni izvor nestabilnosti u regionu i gotovo je potpuno izvan pravnog sistema Kosova. Nejasnim stavom u vezi sa kosovskim izborima Vlada je dala podršku i Srbima na severu Kosova koji bojkotuju izbore. Stav političke elite prema severu Kosova proizilazi i iz izjava visokih funkcionera tokom kampanje.

8 Press, 14. novembar 2010.

9 Član Glavnog odbora Demokratske stranke Srbije Vuko Antonijević odbijajući učešće na izborima kaže da „oni neće učestvovati u rušenju teritorijalnog integriteta i suvereniteta države Srbije, dajući legitimitet secesionistima i šiptarskoj državi, koja nas ne obavezuje”. Predsednica Pokrajinskog odbora G17 plus Stojanka Petković koja zagovara bojkot: “Ovo, kako žive Srbi, nije dostojno života. Mi smo i dalje na meti albanskih ekstremista. Nemamo slobodu kretanja, govora, nema povratka raseljenih, a i oni koji su ovde, danonočno strahuju za goli život. Uostalom, pitanje statusa nije rešeno, a i cela međunarodna zajednica tvrdi da je Kosovo „crna rupa”, gde cvetaju kriminal, droga i prostitucija”. (Politika, 20. oktobar 2010, www.politika.rs/rubrike/Politika/Kosovski-izbori-ponovo-dele-srpsku-politicku-scenu.lt.html)

Ilustracija tog ponašanja je i stav predsednika političkog saveta Demokratske stranke Dragoljuba Mićunovića čija se poruka o izlasku na izbore odnosila zapravo samo na Srbe u enklavama u centralnom Kosovu. Komentarišući izbore u severnom delu Kosova koje je praktično izdvojeno iz pravnog sistema kosovske države, Mićunović kaže da su Srbi tu pravilno postupili što nisu izašli na izbore jer je tamo "drugačija situacija": "To su kompletne opštine. One moraju posebno razgovarati o tome. A što se tiče enklava, mislim da je za njih bolje da izađu, ali uz jedan dogovor zajedničke liste, uz nešto više propagande..."¹⁰

Na politiku koja je u funkciji podele Kosova ukazuje i predizborno ponašanje funkcionera paralelnih opština u centralnim delovima Kosova. Međutim, po prvi put, funkcioneri srpskih paralelnih opština u centralnom Kosovu izrazili su spremnost da učestvuju na izborima za kosovske institucije tj. da deluju suprotno stavu srpskih političara u severnoj Mitrovici¹¹. Ne može se isključiti mogućnost da je takvo ponašanje unapred dogovoreno, budući da je u skladu sa politikom da se sever Kosova pripoji Srbiji a da se Srbi u enklavama integrišu u kosovsko društvo.

Na jedinstvenoj srpskoj listi koju su predvodili Rada Trajković i Randel Nojkić našli su se i kandidati nekih beogradskih ekspozitura poput lokalnog odbora Demokratske stranke Srbije koja je direktno zagovarala bojkot izbora što takođe govori u prilog tezi da se zvanični Beograd odriče centralnog i južnog Kosova (kao i tamošnjih Srba) u korist zadobijanja mitrovačkog regiona. Kolumnistkinja dnevne novine Politika koja je pod uticajem vladajuće Demokratske stranke, Biljana Mitrinović, komentarišući srpsku listu piše: "Logika je jednostavna, ako dođe vreme da država ne mogne da dopre dalje od Ibra, barem će imati svoje

10 Radio B92, emisija Kažiprst, 10. Decembar 2010.

11 Taj stav nisu javno iskazali, ali je on potvrđen u razgovorima Helsinškog odbora sa funkcionerima paralelnih opština u centralnom Kosovu.

predstavnike u kosovskom parlamentu koji će, kada kažu vlada, misliti na onu u Nemanjinoj"¹². Predstavnici srpskih stranaka u kosovskim institucijama u prvoj polovini prošle decenije pokušali su pod snažnim uticajem Beograda u nekoliko navrata da blokiraju njihov rad i donošenje određenih akata.

Glasanje u mitrovačkom regionu obezbeđivalo je oko hiljadu pripadnika kosovske policije uz pripravnost EULEX-a i KFOR-a. Srpski politički lideri i paralelne strukture na severu Kosova (Zajednica srpskih opština) aktivno su učestvovala u sprečavanju Srba da izađu na birališta. Naime, oni nisu dozvolili otvaranje biračkih mesta "u srpskim javnim institucijama i opštinama na severu Kosova". U ovom delu Kosova uvek su postojale velike tenzije između paralelnih srpskih struktura i Srba koji žele da se uključe u politički život Kosova.

Skupština zajednica opština na Kosovu jednoglasno je usvojila odluku kojom se "najoštrije osuđuje prijavljivanje Jedinstvene srpske liste za kosovske izbore". Predsednik te Skupštine Radvan Ničić zatražio je čak od vlasti u Beogradu da „razreši nosioce odgovornih državnih funkcija Radu Trajković i Randela Nojkića, predvodnike takozvane Srpske liste, i time pokaže da ne stoji iza njih kada su u pitanju kosovski izbori. Priča o izlasku na kosovske izbore, zarad boljitka srpskog naroda na Kosovu i Metohiji, ne stoji jer su ovi isti od 1999. godine u institucijama samoproglašene države Kosovo"¹³.

Lideri jedinstvene srpske liste Rada Trajković i Randel Nojkić tvrde da lokalno srpsko rukovodstvo na severu Kosova namerno pritiscima, pretnjama i zastrašivanjima utiče na Srbe sa severa da ne učestvuju na kosovskim izborima¹⁴.

12 Politika, 16. Novembar 2010.

13 Radio Slobodna Evropa, 24. Novembar 2010, www.danas.org/articleprintview/2229322.html

14 Radio Slobodna Evropa, 24. Novembar 2010, www.danas.org/articleprintview/2229322.html

Politički predstavnici Srba koji rade na integraciji srpske zajednice u kosovsko društvo izloženi su napadima i pretnjama. Rada Trajković u izjavi za Radio slobodnu Evropu kaže da niz incidenata koji su se proteklih meseci dogodili na severu Kosova, u kojima su meta napada uglavnom bili Srbi koji saraduju sa kosovskim institucijama, nedvosmisleno ukazuju na to da su ti napadi politički motivisani. „Ono što je realnost sa kojom sam ja upoznata jeste da se veliki broj ljudi sa severa Kosova javljao i bio potpuno spreman da bude na listi, što je za mene predstavljalo veliko ohrabrenje. Ali normalno je da smo svi procenili da na severu Kosova na žalost imamo jednu tužnu realnost koja podrazumeva kontinuitet političkih diverzija. To je nablaza reč koju mogu da upotrebim za sve ono što se dešava ljudima koji drugačije misle¹⁵“, ističe Trajković.

Predstavnici Vlade u Beogradu negirali su postojanje pritisaka o kojima su govorili lideri Jedinstvene srpske liste. Na primer, državni sekretar Ministarstva za Kosovo u Vladi Srbije Oliver Ivanović, koji je svojevremeno i sam bio jedan od lidera kosovskih Srba na severu Kosova, u izjavi za Radio slobodnu Evropu „ponovio je stav da pritisci takve vrste na severu Kosova ne postoje i naglašava da je odluka srpske Vlade jedini odlučujući faktor zbog koga Srbi sa severa Kosova ne žele da učestvuju na kosovskim izborima 12. decembra¹⁶. „Atmosfera je iskreno drugačija nego u drugim delovima, ali to još uvek ne znači da je to zbog pretnji, prosto ne postoji interes na severu da se na bilo koji način ljudi uključe u kosovske institucije“, kaže Ivanović.

Izveštaji o incidentima, međutim, govore drugačije. Tokom nekoliko poslednjih meseci uoči izbora zabeleženo je niz incidenata, uglavnom u Severnoj Kosovskoj Mitrovici i susednom Zvečanu u kojima su meta napada uglavnom bili Srbi koji saraduju sa kosovskim institucijama. Žrtva

15 *Radio Slobodna Evropa, 24. Novembar 2010, www.danas.org/articleprintview/2229322.html*

16 Izjava od 24. novembra 2010.

jednog od najtežih incidenata bio je generalni sekretar Samostalne liberalne stranke i poslanik u Skupštini Kosova Petar Miletić. On je pogođen sa tri hica u obe noge. Regionalni portparol Kosovske policije Besim Hoti izjavio je da je oružani napad na Miletića okvalifikovan kao pokušaj ubistva.

U dvorištu porodične kuće programskog direktora Centra za razvoj civilnog društva u Kosovskoj Mitrovici Momčila Arlova u Zvečanu prošlog meseca zapaljeno je vozilo marke pežo 307, koje je u potpunosti uništeno, a materijalna šteta pričinjena je i na garaži gde se vozilo nalazilo.

Poslednji napad dogodio se u Zvečanu kada su nepoznata lica bacila eksplozivnu napravu na porodičnu kuću Dragana Stojkovića. U ovom napadu nije bilo povređenih. Policija i dalje traga za organizatorima i počiniocima ovih napada.

REAKCIJE NA REZULTATE IZBORA

Reakcije elite u Srbiji na izborni uspeh Samostalne liberalne stranke¹⁷ svele su se na napade i optužbe ili ćutanje. Izveštaj izvestioca Evropskog parlamenta Dika Martija o zločinima na Kosovu i optužbama da je u njih umešan pobednik kosovskih izbora Hašim Tači, između ostalog, zloupotrebljavan je u cilju diskvalifikacije Samostalne liberalne stranke. Izostanak podrške samostalnoj liberalnoj stranci ukazuje da Beograd ipak nema jednak tretman prema svim akterima političkog života unutar srpske zajednice na Kosovu.

Ministar za Kosovo i Metohiju u Vladi Srbije izjavio je da se pokazalo dobrim što Vlada nije pozvala kosovske Srbe da izađu na izbore. Državni sekretar za Kosovo i Metohiju Oliver Ivanović

17 Prema podacima samostalne liberalne stranke od oko 55 hiljada birača u srpskim sredinama izašlo je na izbore oko 21 hiljada. Za SLS prema njihovim vlastitim podacima glasalo je oko 13 hiljada birača, tj. oko 62 odsto srpskih birača.

optužio je „Srbe južno od Ibra“ da su otežali pregovaračku poziciju Beograda i da su se „oglušili o preporuke državnih institucija“. „Produbljuje se polarizacija severnog i južnog dela Kosova i ona više ide na ruku Albancima“, rekao je Ivanović (Večernje novosti, 14. Decembar 2010?). Šef Kancelarije Vlade Srbije za medije Milivoje Mihailović jedan od najradikalnijih govornika u ime Vlade, smatra da „izbori na Kosovu nisu podigli politički kapacitet srpskih stranaka“: „Pre svega bilo je brojnih nepravilnosti, ali i zbog toga što su neke stranke dosadašnji angažman u prištinskim vlastima iskoristile ne da rešavaju probleme Srba, nego da servisiraju albanske stranke na vlasti“¹⁸.

Predstavnici poražene Jedinственe srpske liste optužili su Samostalnu liberalnu stranku za podmićivanje birača i uzimanje novca od Hašima Tačija za predizbornu kampanju. U inetervjuu za Radio B92 u emisiji „Kažiprst“ Rada Trajković je rekla da Tači dobija imunitet ulaskom Srba tj. Samostalne liberalne stranke u Vladu. „Da li postoji Srbin koji će da uđe u Vladu posle ovoga (izveštaja Dika Martija)!?“, rekla je Trajković.

U odgovorima na pritiske da ne uđe u buduću kosovsku Vladu (pre svega ukoliko nju bude formirao Hašim Tači) predsednik SLS Slobodan Petrović ostao je oprezan i umeren u izjavama ostavljajući prostor za dalju saradnju sa novoformiranom vladom i drugim kosovskim institucijama. Petrović je pokazao spremnost da bude partner u vladi koju bi formirao Hašim Tači, bez obzira na izveštaj Dik Martija navodeći da su „svi nevini dok se ne dokaže drugačije“¹⁹.

U tom smislu njegove izjave korespondirale su sa izjavama predsednika Srbije Borisa Tadića da će pregovarati sa svakim ko bude na čelu kosovske Vlade. Petrović kaže: „Naše gledište, identično onome koje ima Boris Tadić, jeste da čekamo

18 Večernje novosti, 14. Decembar 2010. P. Vasiljević: „Srbi na KiM: Polarizacija severa i juga“, Internet izdanje

19 Fonet, 29. Decembar 2010.

da se daju odgovori na te optužbe. Naravno, svi koji su krivi treba da odgovaraju. (...) Ako se dokaže, Tači neće imati priliku da sastavlja vladu. Devetog januara se ponavljaju izbori na nekim mestima, tako da je rok do 20. januara. To je dobro, jer ćemo do tada i znati nešto. I ja zaista ne bih želeo da bilo kakvom izjavom bilo šta poremetim. Znaite, mi ipak živimo dole i nije baš prijatno da donosite neke zaključke u koje apsolutno niste sigurni“²⁰.

Bez obzira na nove okolnosti u vezi sa izveštajem Saveta Evrope, SLS i njen lider nisu iskoristili taj izveštaj za kriminalizaciju kosovskog društva već su ostali dosledni stavu da životna pitanja Srba na Kosovu moraju da rešavaju kroz institucije te države²¹. Dobrom rezultatu Samostalne liberalne stranke doprineo je I rad njenih funkcionera I aktivista unutar kosovskih institucija i uz pomoć međunarodne zajednice na unapređenju infrastrukture u regionima naseljenim srpskim stanovništvom²².

SRBI VAŽAN AKTER NA KOSOVSKOJ POLITIČKOJ SCENI

Politički predstavnici Srpske zajednice na Kosovu mogu da budu značajan faktor u formiranju Vlade Kosova. Mandatar nove Vlade najverovatnije će doći iz redova Demokratske partije Kosova

20 Politika, 20. decembar 2010.

21 Petrović: „Nije nam potrebno da nam neko kaže da uslovi na Kosovu nisu sjajni, to i sami znamo. Ali, popravljanje tih uslova je motiv više za naše prisustvo u institucijama koje mogu tome da doprinesu.“ (Politika, 20. decembar 2010.) „Učestvovali smo na izborima da bismo poboljšali položaj našeg naroda. O statusu Kosova mi ne možemo da odlučujemo, ali možemo o putevima, zapošljavanju, infrastrukturi“. (Večernje novosti, 14. decembar 2010.

22 Petrović: „Ono što jeste fakat, SAD su veliki autoritet na Kosovu (...) Ono što smo u proteklih tri godine tražili za srpsku zajednicu u najvećem delu bilo je ispoštovano. Da nije bilo nas, sigurno je da ne bi postojale niti te antene niti radnici koji rade u PTT-u. Sreća je što su ti naši prijatelji iz međunarodne zajednice tu. (Politika, 20. decembar 2010.)

Hašima Tačija budući da je ta stranka osvojila najveći broj glasova – 32 odsto prema preliminarnim rezultatima izborne komisije objavljenim posle drugog kruga izbora 9. Januara 2011.

Drugoplasirani je Demokratski savez Kosova (24,7) koji predvodi Isa Mustafa. Pokret “Samoopredeljenje” Albina Kurtija osvojio je 12,6 odsto, Alijansa za budućnost Kosova Ramuša Haradinaja – 11,2 odsto i Alijansa “Novo Kosovo” Bedzeta Pacolija - 7,3 odsto. (Reč je preliminarnim rezultatima Centralne izborne komisije Kosova objavljenim 9. Januara 2011.)

Na vanrednim izborima za parlament Kosova učestvovalo je 6 partija i dve građanske inicijative koje okupljaju kosovske Srbe. Prema preliminarnim rezultatima Centralne izborne komisije Samostalna liberalna stranka osvojila je 1,9 odsto glasova od ukupnog broja izašlih birača. Drugoplasirana Jedinствена srpska lista osvojila je 0,8 odsto glasova. Srpskoj zajednici pripada deset zagarantovanih poslaničkih mesta od ukupno 120 u Parlamentu Kosova. Nije isključeno da će broj poslanika koji predstavljaju srpsku zajednicu do završetka izbornog procesa i verifikacije mandata biti i veći. Ostalim manjima pripada takođe 10 poslaničkih mesta. Procenjuje se da bi ukupan broj mandata koji pripadaju manjinama na Kosovu mogao da bude 30.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE:

Rezultati parlamentarnih izbora pokazali su da na Kosovu unutar srpske zajednice sazreva politička opcija koja je koliko je to moguće u postojećem kontekstu autonomna u odnosu na politiku Beograda i koja pokazuje tendenciju da aktivno učestvuje u institucijama i radi na integraciji i unapređenju kvaliteta života srpske zajednice;

Glavni izazov je i dalje ponašanje radikalnih srpskih političkih aktera (okupljenih pre svega oko zajednice srpskih opština I paralelnih struktura) na severu Kosova, u regionu Kosovske Mitrovice, koji su instrument u funkciji podele Kosova;

Zvanični Beograd je, i pored nejasno formulisane predizborne “preporuke” kosovskim Srbima uoči izbora o (ne)izlasku na izbore, zapravo podržao obe opcije i sve jasniju podelu na terenu: na Srbe u enklavama (centralno i južno Kosovo) i Srbe u Severnoj Mitrovici;

Iz toga se može naslutiti i buduća pozicija Beograda u pregovorima između Beograda i Prištine u kojima će Srbija najverovatnije prihvatiti rešavanje životnih problema Srba na Kosovu, ali s druge strane neće formalno priznati državnost Kosova. Osim toga, zvanični Beograd i dalje pokazuje tendenciju da severni deo Kosova što jače veže za Srbiju.

Sobzirom da bi podela donela nove izazove u regionu, neophodno je da međunarodna zajednica zadrži svoj stav o celovitosti Kosova;

Neophodno je podržati Srbe na Kosovu kao samostalni politički faktor i pomoći da što samostalnije artikulišu svoje interese. Isto tako u toku dijaloga Beograd’Priština uvažiti i njihove stavove;

U narednom periodu insistirati na srpsko-srpskom dijalogu unutar Kosova kako bi se došlo da zajedničke platforme njihovog opstanka i unapređenju života na Kosovu;

Izveštaj Dik Matija o trgovini organima je zloupotrebljen za stvaranje negativne atmosfere za početak dijaloga. Neophodno je da se čitav slučaj sa organima stavi u pravni okvir i da se individualizuje odgovornost kako bi se zaustavila kriminalizacija kosovske države;